

Law • Education • Security

formerly
PRZEGŁĄD WIEZIENICTWA POLSKIEGO
published since 1925

Za publikację artykułu naukowego w kwartalniku autorom
przyznawane będzie 100 punktów
w dyscyplinach naukowych: nauki o bezpieczeństwie oraz nauki prawne.

Warsaw 2025
N° 127

University of Justice

Editorial office of Law • Education • Security

Editor-in-chief – general of Prison Service retired dr Jacek Pomiankiewicz

Deputy editor – dr Michał Sopiński

Editor secretary – Paweł Skoczyloda, dr Kamila Chmiel

email: les@aws.edu.pl

International editor – dr Matthew Maycock

Language Editor (polish) – dr Anna Janus

Language Editor (english) – Marta Kuźma, major of Prison Service

Language Editor (english) – Hubert Skrzyński,

Statistical Editor – dr hab. Paweł Ostaszewski

Editorial College

General of Prison Service retired dr Jacek Pomiankiewicz – theme editor (security studies)

Members:

Prof. dr hab. Tomasz Kośmider – theme editor (security studies)

dr hab. Krystyna Ostrowska prof. UW – theme editor (psychology, criminology)

dr hab. Aldona Nawój-Słeszynski, prof. UŁ – theme editor (penology, penitentiary)

dr hab. Tomasz Przesławski, prof. UW – theme editor (penology)

dr Adam Szczówka – theme editor (pedagogy)

dr Sławomir Grzesiak – theme editor (pedagogy, penitentiary)

Scientific Council:**Members from Poland:**

Prof. dr hab. Brunon Hołyst – Łazarski University

Prof. dr hab. Emil Walenty Pływaczewski – University in Białystok

Prof. dr hab. Ewa M. Guzik-Makaruk – University in Białystok

Prof. dr hab. Beata Pastwa-Wojciechowska – University of Gdańsk

dr hab. Anna Fidelus – Cardinal Stefan Wyszyński University

dr hab. Robert Opora – University of Gdańsk

dr hab. Krzysztof Wiak – The John Paul II Catholic University of Lublin

Prof. dr hab. Tomasz Kośmider – Academy of Justice

dr hab. Beata Maria Nowak – Academy of Justice

dr hab. Tomasz Przesławski – University of Warsaw

dr hab. Irena Pospiszył – The Maria Grzegorzewska University

Prof. dr hab. Kazimierz Pierzchała – The John Paul II Catholic University of Lublin

dr hab. Svitlana Loboda – The Warsaw University of Life Sciences

dr Grzegorz Ociecek – Cardinal Stefan Wyszyński University

Members from abroad:

Prof. Obi N.I. Ebbe – Uniwersytet of Tennessee at Chattanooga

Prof. РИММА Н. Ключко – Yanka Kupala State University of Grodno

Prof. Pavel Mühlbacher – Silesian University, Faculty of Public Policies in Opava

Prof. Vyacheslav Navrotsky – Lviv University of Internal Affairs of Ukraine in Lviv and Ukrainian Catholic University in Lviv

Prof. Hank Nuwer – Franklin College, USA

Prof. Orest Krasivsky – National Academy of State Management at the President of Ukraine

Prof. Maria Martinska – Armed Forces Academy of General Milan Rastislav Stefanik

Doc. Ph. Dr. Bohumil Koukola – University of Ostrava

Dr Orsolya Czenczer – National University of Public Service, Budapest

Dr Joseph Giordmaina – University of Malta

Dr Matthew Maycock – University of Glasgow

Dr Amanda Perry – University of York

Dr Márta Takács-Miklósi – University of Debrecen

Nina Champion – Criminal Justice Alliance (London)

Contact:

Editors of **Law • Education • Security**

Wiśniowa 50 st., 02-520 Warsaw

Editor-in-chief, e-mail: les@aws.edu.pl

Editorial Secretary, e-mail: les@aws.edu.pl

Website: <http://psr.edu.pl/>

Publisher: University of Justice,

Wiśniowa 50 street, 02-520 Warsaw

Subscription terms: The Prison Systems Review is distributed via subscription. The sale of single numbers are led by the editors. Subscription orders must be sent to the editorial office. The price of one number is 20,00 PLN (polish zloty), annual subscription is 80,00 PLN (polish zloty). Subscription orders must be sent to the editorial board and paid the amount to the account number: 91 1090 1056 0000 0001 4899 8264

Editorial Procedure:

- 1) Editors accept texts stored in a text file made in MS Word, which are submitted via the website: <http://pwp.edu.pl/> (link: „Submit your article”).
- 2) The manuscript sent for publication in the section „articles” should contain summaries in English and Polish (up to 300 characters with spaces), and keywords in English and Polish (up to 6 words). The maximum volume of the submitted work may not exceed 40 000 characters including spaces).
- 3) The text should comply with all the requirements set out on the website (section “for authors”).
- 4) The editorial Office reserves the right to make corrections in the texts of articles: changes of titles, addition of sub-headings, abbreviations, technical alterations and styling and linguistic corrections.
- 5) The editor does not return unsolicited articles.

ISSN 2956-6630

Print: Pracownia “C&C” sp. z o.o. (CC Professionals Group) based in Warsaw, www.ccp.com.pl

Spis treści

Table of contents

<i>Wojciech Lis</i>	
Wstęp	7

WYCHOWANIE DO ODPOWIEDZIALNOŚCI

<i>Marek Derlatka (UZ)</i>	
Przeciwdziałanie przestępczości nieletnich poprzez wychowanie ku wartościom	9
<i>Aneta Wójcik-Skwarska (AWS)</i>	
Wychowanie nieletnich w perspektywie pedagogicznej i aksjologicznej	25
<i>Ewa Kabza (UMK)</i>	
Prawne aspekty wychowania dziecka	41
<i>Marta Laskowska (AWS)</i>	
Kształtowanie postaw prospołecznych a zapobieganie zachowaniom ryzykownym wśród dzieci i młodzieży	61
<i>Katarzyna Plebańczyk (UJ), Marzena Barańska (UJ)</i>	
Addressing loneliness in children and youth: lessons learnt from the activities of amateur artistic movements	79

WZORY I MODELE WYCHOWANIA

<i>Piotr Banasiak (AWS)</i>	
Znaczenie autorytetów w kształtowaniu postaw obywatelskich	107
<i>Janina Bokun (Duszpasterstwo Trzeźwości Diecezji Gdańskiej Szkola Podstawowa nr 46 w Gdańsku), Trzeźwość i abstynencja w rodzinie</i>	
podstawą wychowania młodego pokolenia	131
<i>Tamara Cierpiałowska (UIK), Elżbieta Lubińska-Kościółek (UP JPPII)</i>	
„Człowiek bez barier” jako wzór osobowy w procesie wychowania i resocjalizacji nieletnich z perspektywy studentów kierunków pedagogicznych	151

Ewa Grudziewska (APS)

**Środowiskowy model wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie psychicznym –
perspektywy i wyzwania 167**

Marzena Barańska (UJ), Katarzyna Plebańczyk (UJ)

A Challenge Instead of a Bedtime Story 185

DEMORALIZACJA I PRZESTĘCZOŚĆ NIELETNICH

Lucyna Szot (UWr)

**Prawa dziecka w społeczeństwie obywatelskim
(prawo do informacji i wypowiedzi) 213**

Marta Koplejewska (UAFM)

Zagubieni w multimedialnym świecie rodzice dzieci z autyzm cyfrowym 235

Marcin Niedbała (AWS)

**Patologiczne transmisje internetowe a ryzyko demoralizacji małoletnich
– analiza prawna wybranych przykładów działalności patostreamerskiej
w Polsce 251**

Konrad Burdziak (USz)

**Trudna rola obrońcy nieletniego – konieczność uwzględniania dobra dziecka
w ocenie podejmowanych działań 275**

ODPOWIEDZIALNOŚĆ NIELETNIEGO SPRAWCY

Grzegorz Krysztofiuk (AWS)

Zmiana wieku odpowiedzialności karnej – ocena decyzji ustawodawcy 291

Wioleta Frątczak (Kancelaria Adwokacka Adwokat Wioletta Frątczak)

**Analiza linii życia oraz indywidualne podejście do nieletniego jako
prognostyk skutecznego oddziaływania wychowawczo- resocjalizacyjnego 309**

Borys Laskowski (AWS)

**Proporcjonalność i efektywność środków wychowawczych w odniesieniu
do demoralizacji nieletnich 327**

Maja Łoś (UMK), Jakub Placha (Instytut Profilaktyki Zintegrowanej)

**Profilaktyka zintegrowana w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii
i Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych – refleksje z badań
nad skutecznością programu Archipelag Skarbów 345**

Grzegorz Kowalski (AWS)

**Prawo nieletniego umieszczonego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
okręgowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym oraz schronisku
dla nieletnich, do ochrony więzi rodzinnych łączących go z dzieckiem 369**

Katarzyna Lenart-Kłoś (KUL)

**Utracone dzieciństwo: przemoc, parentyfikacja i instytucjonalizacja
w narracjach byłych osadzonych 399**

NIELETNI SPRAWCA I JEGO OFIARA

Michalina Kucharak (USz)

Resocjalizacja nieletnich a powrót do przestępstwa u progu dorosłości 423

Marta Kozłowska (AWS)

**Procedura postępowania w przypadku stosowania przemocy wobec małoletnich
– aspekty prawne, psychologiczne i bezpieczeństwa publicznego 441**

Marek Andrzejewski (PAN)

**Sytuacja prawna i wychowawcza osoby małoletniej skrzywdzonej przez
nieletniego, czyli o nierównym traktowaniu dzieci i młodzieży w prawie
nieletnich 459**

Wojciech Lis (AWS)

Resocjalizacja nieletnich a ochrona interesu małoletniego pokrzywdzonego 479

